

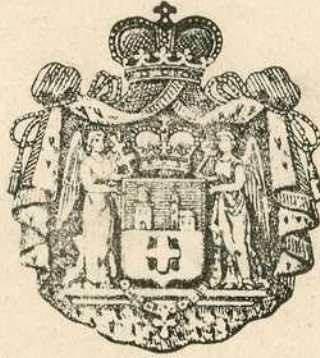

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
С
К
И
Л
И
О
Т
Е
К
А

СРПСКИ СИОН

Год. XI

Број 33

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ

ВЛАСНИК

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије

УРЕДНИК

Протопрезвитер Јован Јеремић

У Ср. Карловцима у недељу 19. августа 1901

Краљевско решење Његова Величанства краља Србије Александра I., којим је благоизволео одликовати Његову Светост, патријарха Георгија Бранковића, Краљевским редом Белог Орла првога степена, гласи овако:

МИ
АЛЕКСАНДАР I.

ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ И ВОЉИ НАРОДНОЈ
КРАЉ СРБИЈЕ

На предлог Нашег Председника нашега Министарскога Савета, нашега Министра Иностраних Дела, желећи дати знак нашега Краљевскога признања одликујемо:

ЊЕГОВУ СВЕТОСТ

Господина **ЂОРЂА БРАНКОВИЋА**

ПАТРИЈАРХА

краљевским орденом

БЕЛОГА ОРЛА

првим редом.

Нг. 940.

16. јула 1901. год.
у Београду

Александар с. р.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

По овлашћењу Његове Светости православнога Архиепископа Карловачкога, Митрополита и Патријарха српског, преузвишеног господина *Георгија Бранковића*, благоизволело је Његово Високопреосвештенство господин Епископ Бачки *Митрофан Шевић* рукоположити дана 15. августа свршенога богослова *Милана ил. Младеновића* за ђакона, дана 16. августа истога ђакона за презвитера, а свршенога богослова *Константина Вуковића* за ђакона, те дана 17. августа истога ђакона за презвитера.

Његово Високопреосвештенство господин Епископ Бачки *Митрофан Шевић* благоизволео је за личнога пароксијскога помоћника у Лалићу постављенога свршенога богослова *Наума Марјановића* рукоположити дана 14. августа о. г. за ђакона, а дана 15. августа и. г. за презвитера.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

О саставу и тенденцији језуитског реда.

По немачком Јереј Петар Бронзић.

Невиност, сиромаштво и послушност јесу основни стубови на којима почива сав калуђерско-аскетски заједнички живот. Према томе, која се од ових трију врлина, овог правилног завета калуђерства, највећма истакне, бива и нека особита промена у основном карактеру калуђерско-аскетског друштвеног живота. Манастирско законодавство, у прва два века свог развика, прилично подједнако, неговаше све три те врлине. На невиност у ширем смислу, т. ј. што је могућа строжија клаузура или одвајање калуђера од светског живота, полагаху св. Венедикт и најближи му наследници западњачки (VI. до XII. века посл. Хр.) највећу важност. По том дође Францискус засновац оне нове фазе калуђерског живота, по којој постаде основно правило сиромаштво т. ј. најтачније подражавање сиромашног и несвободног живота Христовог и његових ученика. Реформаторски век подиже четврти карактеристичан основни стуб, по ком је аскеза послушности до крајности дотерана и истакнута

као главно основно правило читавог римо-католичког монашког живота.

Ред, у ком се ова потоња аскеза послушности нада све истиче, јесте ред за борбу, заједница војнички организована, друштво састављено из бораца за ствар „католицизма проти акатолицизму“. У особи основаоца реда, витеза *Inigo Lopez de Recalde* од *Loyola*, рођеног 1491. а 1556. преминулог, појави се најзгодније оваплоћен дух оног ратоборног и витешког народа, који се више од пола хиљадугодишњице пожртвованим јунаштвом борио против непријатеља римокатолицизма. Ту се у исто доба појављује овај Шпањолски народни дух и припитомљен — под утецајем оне манастирске праксе у побожности, западног порекла, која је у кућама фратара браће заједничког живота од краја XIV. века образована. А њихова најврснија литерарна творевина, спис *Томе Кемпенског*: о подражавању Христу задивила је с правом не само римокатолике, него и све остале Хришћане. Наравно да Лојолу није благи и кротки дух, што овај спис провејава, привукао и на њега утецао, кад је израдио начела своје религијозне мистике, — него законитији и строжији тон од онога, који је у трактатима делом старијих, делом млађих савременика *Томе Кемпенског* (нарочито *Герхарта Цејболта* и *Јована Маубурна*). Северошпањолски учитељ, око 1510. године преминули опат, доминиканског манастира *Монтсерата* код *Манреса* у *Арагонији*, *Циснеро*, упознао га је са тим западњачким узорима. Јер књижица „*exercitatorium spirituale*“ овог побожног мистикера, слободне копије томе сличних списа *Церболтових* и *Маубурнових*, дадоше му повода и најживље примере за састав свог дела истог садржаја, помоћу ког је најпре малу чету својих следбеника а после непрегледну војску чланова своје *compania de Jesus*, око себе сакупио.

Баш у „духовним вежбама“ *Игњатијевим* лежи права тајна његова реда, јер се овим вежбама његови будући чланови васпитају за покорност, на коју се они, као борци у служби друштвине *Исусоваца*, заклињу. Ова послушност се разликује од обичне калуђерске послушности, какву су *Венедикт* а и *Францискус* и њихови наследници проповедали. Ови старији монашки законодавци ишли су за тим да, строго устављена и врсно спремна правила реда им,

чувају живот у манастиру, док Лојола тражи послушност и у свету. Оно што њему требаше беше војничка послушност. Њега није могло задовољити припремање за ону манастирску послушност какову старија правила реда и монашки трактати изискиваху. Да би своју сврху постигао, требао му је духовно војнички катихизис, па је, слободно копирајућ западњачке узоре, њега баш саставио и пружио својој дружини. Сврха у том катихизису прописаних вежби беше: потпуно и додуше својевољно убијање своје воље, како би се екзерцитант са свим механично, као какво оруђе старешини реда покораво. Жртвовање своје воље и интелекта циљу реда, има да приведе један четворонедељни курс духовних разматрања, пропраћан молитвом, испитивањем савести, писменим и часословским лекцијама. Предмет тог духовног размисљања за време прве недеље јесте: грех човечји и његове последице; за време друге недеље: повест живота Исусова до почетка страдања Му; за време треће недеље: страсна повест Господа, а за време четврте недеље: повест Његова васкресења и вазнесења на небо. Сваки од ова четири степена библијских размисљања тако је најбрижљивије удешен, да уклања сваки умор од екзерцитанта. Неким специјалним системом побринуло се за то, да би се што већи утисак на размисљача постигао. Прве недеље мора си он муке греха и страхоте пакла што живље представити. Друге и треће недеље ради се на томе, да себи што је могуће живље представи Спаситеља за време земног живота и за време страдања Његова У четвртој, последњој недељи, ваља најискренијим чувством пратити сина Божјег у слави Му до вазнесења на небо и седања с десне стране Бога Оца. Као спољашња средства за напредовање у побожности служе, за време прве и треће недеље, помрачење собе у којој бивају вежбе, за време друге а нарочито четврте недеље пријазно украшавање и осветлење тог простора; надаље: изменично клечање, лежање, стајање, седење, издржавање извесног поста, ноћно бдење, облачење покајничке одоре, чешћа исповед и причест по односним прописима. У законодавству реда изрично је предвиђен и тај случај, по ком би курс промашио своју сврху, т. ј., да који од екзерцитаната буде, каковим спољашњим или унутрашњим духовним приликама, спречен у даљњем напре-

довању започетог вежбања. За тај, не баш редак случај, наређено је да се започети курс прекине, јер се не може очекивати никаква плода од њега. Све се пак свршује жељеним успехом, по ком се онај који је кроз низ ових вежбања прешао, налази телом и душом у власти старешине реда. Његовој слободној вољи скрхана је хртеница, ропском покорношћу стоји он од сада на расположењу старешини, као хипнотизирани хипнотизеру. Чешћим понављањем курса у назначено сходно изабрано време постизава се, да се овај одношај безуветне одвисности одржи и учврсти.

Сам почетник увиди, да за све интересе реда највећу важност има овај духовни „екзерцир регламан.“ Па када већ сматра овај курс као „властиту својину“ свог друштва, као од Бога друштву указани „пут за прикупљање својих најврснијих чланова“ и т. д. — даљи закон реда иде све даље, док му садржај књиге за вежбање не даде, као досуђен му чудноватим начином преко св. Дјеве Марије. Па и остале саставне уредбе реда — које потичу у својим основним потезима од Лојоле, али као систем редигиран другим генералом Lainizom 1558—1556. — јесу по предању божанског порекла. А све скупа служе најподесније сврси института и то више овој војничкој него ли манастирско аскетској. Друштво Исусоваца јесте строго јединствено организована, за борбу спремна и извежбана, духовна ратна група, која у не мало својих уредаба и функција са свим иступа из оквира старијих манастирских организација. У сва четир разреда или ступња реда, јавља се живот чланова скроз војнички уређен. Споро и на темељу најтачније опробаности прелази се из степена новака к вишим степенима: схоластићара, коадјутора и заветовника. I. Предспрема новака обухвата две године; почиње курсом духовних вежбања а свршује се — пошто су питомци, под руководством старешине новака, аскетским припремама ниже услуге и т. сл. нужну пресуду примили — полагањем трију монашких обета. — II. За схоластикат, за свештенике дружине Исусоваца, т. ј. потпуно спремнога језуиту, одређено је време од 10—12 година; од тога се 2—3 године посвећују темељном хуманистичком курсу, исто толико или нешто више практичној вежби у учењу, те најпосле 4—6 година студији схолас-

тичког богословља. Ова дуга процедура образовања бива похађањем језуитских завода или collegia, којима се студенти додељују као офисири ове или оне офисирске школе или академије. Тачно одређени наставни ред (ratio studiorum), који потичу из године 1586., са редакцијом из године 1832., чува интересе реда од утецаја шкољивих новотарија.

III. По свршеном времену учења ступа Језуита — који је сад достигао степен свршеног схоластика (scholasticus formatus) — по рукоположењу и опетовном полагању трију калуђерских обета, у ред духовних коадјутора. Сада је прави члан реда обвезан на душебрижну и наставничку службу и стављен на расположење генералу реда. Управи господарствених послова у кућама реда, посвећују се светски коадјутори т. ј. такви, који немају свештенички карактер и који нису 10—12 година у науци провели. IV. Professi или језуите највишег ступња постају, после извесног времена, врсни у извршавању својих функција поуздани духовни коадјутори; те остају или заветовници трију обета или аванзирају на још виши степен: „professi quattuor votorum“ тиме што положе нарочити четврти обет, по коме се обвезују на покорност папи за сваку мисију, било међу поганицима било међу расколницима. Ових у рангу највиших офисира је у реду, сарамерно доста мали број. Они станују, кад се не налазе на каквом од папе наложеном им путу, у нарочитим кућама, које су поверене надзору једног старешине. У рукама њиховим, тога „елите тела“, налазе се конопци мреже, којом ред, у служби папства, свет хвата. Глава, целог тог силног организма, јесте генерал (praepositus generalis) и његовој монархистичкој моћи безусловно су подложни како виши тако и нижи степени реда. На прво место су му подложени намесници земаља у којима се ред угнездио, а таквих провинција има на неких 23. Под влашћу намесника стоје ректори колегија и наставних завода, управитељи заветовничких кућа, а и прокуратори додељени као потпора овим управитељима при господарству. Сваком од ових нижих и виших чиновника реда, све до генерала, додељени су за надзор у службеној делатности им, асистирајући чиновници (конзултори) и духовни саветници (адмонитори). Кроз све ступњеве реда протеже се систем тачног мотрења и рапорти-

рања. Већ у школама почиње ово надзиравање, шпиовирање и законски удешено денунцирање. Сваки школски разред има свога јавног надзорника тако званог цензора, претора (врховни декуриј). Као што ови разредни надзорници е дана на дан о погрешкама и другим прекршајима својих судругова школског префекта морају да извешћују, исто тако морају разредници и ректори старешине новака, управитељи, конзултори и т. д., сваки свом најближе претпостављеном у извесно време рапорте подносити. Ни један члан ни чиновник реда не остаје без надзора. Па и самог генерала, — ком је по овој пространој рапорт-системи познато владање сваког члана реда — надзирава један адмонитор (који му је уједно и исповедник) и 5 асистената (као заступници разних провинција). Погреша ли што год против устава реда, могу асистенти сазвати генералну конгрегацију, спровести истрагу на га евентуално и свргнути.

Но поред свег тог ограничења генералном скупштином чланова реда, генерал је снабдевен диктаторском премоћу, која се простире на сву управу, дисциплину и јурисдикцију друштва. Он именује намеснике и остале главне чиновнике, одлучује о сваком примању као и отпусту, или о погрешкама у реду; наређује визитације појединих кућа и диспензира од установа онде, где је потребно, обзиром на особне, месне или времене одношаје. И сва ова грдна моћ духовних убојних чета раздељена у преко 23 провинције, а концентрисана у особи генералисимуса — служи једној само сврси, а та је: ојачање моћи и угледа папског. Само је папи покоран и одговоран генерал језуита, дочим је од сваког другог црквеног надзора са својом трупом искључен. На ону исту безусловну покорност, на коју се њему припадници реда заклињу, заклиње се он поглавици римске цркве и једино у ту сврху, да се тој цркви поврати онај уплив, углед и премоћ, какав је пре реформације имала. Повратак средњовековне моћи папске и успостављење верског јединства у ексклузивно римокатоличком смислу — тако да се никоја друга вероисповест осим оне римске цркве не може дозволити ни признати у Хришћанству — то је ето, и ништа друго смер рада језуитског реда. А да је то тако, о томе несумњиво сведочи повест реда, од доба његова

основаоца, па све до непосредне садашњости. Већ сам Лојола, одгојем својих духовних синова на ропску покорност, није имао друге сврхе до ли да створи трупу по могућности врснијих бораца за ствар римокатолицизма. Он није истакао за главну сврху свога реда аскетско умртвљење, ни мистичну корпемлацију а нити научно богословско истраживање — него политичку врсноћ, способност за учествовање у борби за интересе папске цркве. Отуда и јесте оно скоро чудновато одступање аскетског елемента у његовим прописима и правилима живота. У свом чувеном писму о врлини послушности од 10. Априла 1555. баш овако вели: Пустимо нека нас свагда надмаше други редови у посту, бдењу и свим другим мучењима, које они у благој намери, према својим правилима, хране! А ја хоћу да се слуге Божје у нашем друштву одликују строгом и потпуном покорношћу, наиме искреним одрицањем своје воље и расуђивања. Томе начелу одговара и та околност, да је завет сиромаштва обвезан само за мали део чланова реда, наиме за заветовнике, док други смеју имати имања. На даље могу језуите од јавног одржавања аскетских дужности, н. пр. и од измене ношње реда, лако разрешени бити; што се тиче строга телесна мучења опомињу се рађе на дискретан опрез и уздржавање од њих него на безобзирно руковање таквим наредбама; опростени су од вршења некојих наредба, које другим католичким редовима највише времена одузимају а то су, певање и заједничка молитва у кору и т. д. Код њих се свагда карактеристично истиче прилагођивање спољашњим одношајима и савременим потребама. Само се свом моћу одупиру савременој образованости, преображају католичко-црквене науке и настави која се на то односи. Никада нису, а и неће одустати, од своје тежње, по којој се треба повратити к богословљу и филозофији прошлог доба т. ј. средњовековној схоластици.

У опште је ред, што се тиче црквено-богословског смера му, ишао истим оним током у XIX. веку као у XVI. и XVII. — а то најјасније политику последњег и садањег папе инспирирану и праћену њиме. И отписи Пија IX. од 1854. и 1876. који се односе на догмат: „безгрешног зачећа Дјеве Марије“ и о погрешивости учења папиног *ex cathedra*;

као и енциклика папе Лава XIII. од године 1879. „*Aeterni patris*“, којом се филозофија Томе Аквинског римским богословима и филозофима прописује као ненарушима норма — јесу творевине чисто језуитског духа, поникле уз припомоћ модерних умних целебритета друштвене Исусоваца (као што су нарочито *Giovani Perrone* и *Josephus Kleytgens*), а опћенито примљене у римокатоличком свету, јавним и тајним утецајем реда. И папске анатеме и прогонствене сентенције последњих десетина, подобне садржајем тим отписима, јесу битни изливи језуитског богословља, које провејава ватиканском политиком. „Бели папа“ јавља римокатоличком свету помоћу језуита, све оно што у већу свемоћни „црни папа“ (генерал језуита) забрани веровати и учити. Већ имаде приличан број куријалних ратних објава против акатоличких вероисповести. И Бог зна која ће последња бити!

Докле ће трајати ово стање тако рећи потпуног језуитизирања папске цркве, тешко је унапред рећи. Али, да ће одржавање овог стања слабо користи мирном и заједничком животу римокатоличких и осталих Хришћана, може се на сигурно рећи. Језуитски погледи на свет од увек су ултрамонтански, они поричу право на екзистенцију свакој другој цркви осим римпапске. Затвор других вероисповести и успостављење апсолутног римокатоличког верског јединства, јесте и остаће црквено политички циљ реда. У земљама са сасвим или скоро са свим римокатоличким становништвом може као државом подупирани фактори и делати — али у земљама и државама са становништвом разних конфесија, неће његово делање никакових других плодова донети до ли ових већ добропознатих: што је могући већи размак паритетских одношаја на уштрб некатолика, нарушај црквеног мира фанатизирањем римокатоличке народне масе; у кратко: стављање у опасност државног благостања, једностраним клерикалним тежњама и интересима.

Проповед против назаренства.

Бог је Дух; и који Му се моле, духом и истином треба да се моле. (Јов. 4, 24.)

Тако је одговорио Исус Христос жени Самарјанци кад Га је запитала она, где се

треба молити Богу — на гори Самарићенској (Гаризину) или у Јерусалиму.

Шта значи молити се Богу духом и истином? Значи, да са спомишљањем, усменом молитвом Богу буде спојена молитва бесмртнога духа нашега, да човек поштује Бога својом праведношћу, истином и љубављу, да телесна молитва наша буде као излив унутарње, душевне молитве; једном речи, да спољашње служење Богу буде као израз служења духовнога!

За што је Господ указао жени Самарјанци само на једну духовну молитву Богу, а не на духовну и телесну заједно, кад је Он сам често у молитви к Оцу небесноме — то подизао очи на небо (Јов. 17, 1), то клекнувши на коленима (Лук. 22, 41), то паднувши лицем на земљу (Марк. 14, 35)? Он је указао на духовно служење Богу не стога, да одбаци и укине телесно, него стога, што су Јудејци и Самарићани, а особито Фарисеји били до крајности привезани на обредно служење. Они су мислили, да служење Богу мора се састојати само из једних видљивих знакова и радњи без свакога расположења душевнога. Они су мислили, да постови, жртве, умивања и други обреди само по себи дужни су спасти човека, а у истини то није управо доста и довољно. Јер, шта је телесна молитва, кад ти немаш тврде вере у Онога, коме се ти молиш? Шта је умивање руку и свега тела, кад ти душа није очишћена од злих помишљаја? Шта су постови и жртве, кад се удаљаваш од дела правде, љубави и милосрђа? *Милости хоћу а не жртве*, говори Исус Христос. Таково богопоштовање обличио је не један пут Сам Бог. *Шта ће ми мноштво жртава ваших? вели Господ. На младине ваше, и на празнике ваше мрзи душа моја! За што мрзи? Јер руке су ваше пуне крви* (Иса. 1, 11, 14 и 15).

И јоште: *ови људи приближавају се к мени устима својима, и уснама поштујуме, а срце њихово далеко стоји од мене; но залуду ме поштују* (Мат. 15, 8 и 9). И због тога је Исус Христос више пута облиचाо фарисеје, показујући, како се они много моле Богу, посте, приносе жртве и у то исто време грабе и пљачкају домове удовица. *Тешко вама књижевници и фарисеји*, говораше Он, *што сте као окречени гробови, који се споља виде леми, а унутра су пуни костију мртвачких и сваке нечистоте! Тако и ви споља се показујете људима праведни, а изнутра сте пуни лицемерија и безакоња* (Мат. 23, 27 и 28).

Значи, браћо, да је грешно и неразумно служити Богу само телесно, без учешћа душе; безбожно је једном руком приносити Богу жртву, а другом пљачкати ближњега. Ево пример грубога и ружнога богопоштовања: ко од вас није слушао причу, како је један разбојник молио се Светитељу Николи, да му угодник Божји помогне, да убије и опљачка богатога човека, за што је разбојник обећао да ће велику свећу запалити пред иконом Светитеља? Други случај објавили су у новинама, како је један лопов, дошавши да пороби цркву, молио се Богу пред светим престолом, да му Бог допусти да учини крађу светиње. Свакоме је разумљиво, да то мољење Богу није духом и истином, него је зло, безумље и највећа безбожност; сваки може видети, да овде душегубац призива себи за друга на зло дело угодника Божјега, а лопов за помоћника себи — самога Бога.

Кад телесно служење и видљиве жртве нису довољне ради богопоштовања то нису ли прави наши јеретици — назарени, који престадоше долазити у цркву, држати постове, клањати се иконама, помињати умрле и т. слично? Не само да нису прави, шта више у вишем степену безбожни су. Ма да мисле они, несретници, да поступају по Јеванђељу, по делима светих пророка и апостола, али мисле сасвим неправедно.

1.) Назарени говоре, да у Јеванђељу нема правога наређења ићи у цркву. Но они заборавише, да Јеванђеље описује, како је Господ наш Исус Христос сам ишао у храм Јерусалимски, учио у њему и истерао из њега оне, који су у њему трговали, и ту — у храму изобличио је такав неред и неуважавање према светињи говорећи: *дом мој дом је молитве, а ви начинисте од њега пеклину хајдучку* (Лук. 19, 46). Они заборавише, да је још у старом завету Бог, преко пророка Мојсеја, наредио да му подигне скинију — покретни храм, да је пророк Давид сматрао за осо-

со-

биту срећу, за особиту милост Божју, кад се удостојавао бити у храму Божјем: *За једно само молим Господа, говораше он, само то иштем, да живим у дому Господњем све дане живота свога, да гледам красоту Господњу, и радим у цркву Његову* (Псал. 29 4). *Како су мили станови твоји, Госпуде над силама. Гине душа моја жељећи у дворове Господње! . . . Код олтара твојих, Госпуде над силама, Царе мој и Боже мој!* (Псал. 83). *А ја по великој милости твојој улазим у дом твој и клањам се у светој цркви твојој* (Псал. 5). *Обрадовах се, кад ми рекоше: хајдемо у дом Господњи!* (Псал. 121).

2.) Даље, назарени у безбожности својој дођоше дотле, да престадоше поштовати угоднике Божје и клањати се светим иконама, као да је поштовање угодника и светих икона идолопоклонство, забрањено другом заповеди Божјом. На то њихово мудровање казаћемо, да је тај исти пророк Мојсеј, преко кога је дана друга заповед Божја, која забрањује клањати се идолима или киповима, да је тај исти пророк Мојсеј добио наредбу од Бога, да златне ликове херувима у оном делу скиније, камо се народ обраћао на молитву и поклоњење Богу. Дакле изражавати, поштовати и клањати се ликовима св. угодника није идолопоклонство; јер поштујући икопе, ми одајемо част не дрвету или бојама, него ономе, ко је на њима изображен. Кад би поштовање икона било противно вољи Божјој, то не би Исус Христос благоволео изобразити пречисти лик Свој на платну, које је послао цару Авгару ради исцељења. Кад св. иконе не би биле достојне части, то промисао Божја не би јављала толико чудеса од чудотворних икона.

3.) То исто потребно је казати и о другим обредима, тајнам а иобичајима православне цркве, која је све то примила од св. апостола и првих Хришћана. Свакако, све то није нам предато у писму, него много усмено, речима. Св. Јеванђелиста пише: *А има друго много што учини Исус, које кад би се редом написало ни у сами свет, мислим, не би могле стати написане књиге* (Јов. 21, 25). У првој глави Дела св. апостола читамо, да

се Исус Христос, по васкресењу, јављао ученицима својима, у току четрдесет дана и говорио с њима о царству Божјем (1, 3). Све, што је Он у то време казао није nigде записано, него је предавано усмено, прелазило је с колена на колена. Свети апостол пише: *Тако дакле, браћо, — стојте и држите уредбе, којима се научисте или речју или из посланице наше* (2. Солун. 2, 15). Одбацујући све видљиве знаке службе Богу, назарени, у безумљу свом, долазе до тога, да остављају свако службу Богу. По крајњој мери видљиви знаци молења и поклоњења напомињу нам о унутарњем поклоњењу и молењу Богу у духу и истини. На примјер: свећа, која гори, напомиње нам о пламеној молитви и љубавави према Богу, дим из кадионице о благодати Божјој, клечање о покајању и срдачној скрушености у гресима, телесни пост о уздржљивости од злих дела и т. слич.

Дакле, браћо, грешно је и неразумно служити Богу само спољашње, још безбожније је одбацити видљиве знаке богопоштовања. Као што спољашње поклоњење и молење Богу не треба да буде без унутарњега, тако исто и унутарње без спољашњега. Имајући душу и тело, дужни смо прослављати Бога у телесима својим и у душама својим, што је Божје (1. Кор. 6, 20). Одузмите у нас храмове Божје, укините тајне и обреде, уништите свештенике, и не ће нам ништа остати, не ће бити никакве вере и побожности, угушићемо се, као семе, бачено у трње залутаћемо као овце, које немају пастира, и неминовно постаћемо робовима мисленога вука-ђавола. Амин.

У Иригу 1900 маја 7.

По руском израдио и говорио:
Григорије А. Николић
парох.

Преглед црквених уредаба о светим тајнама.

С руског превео и допунио: Ст. С. Илић.
(Наставак)

Обратићемо сада пажњу на засебна правила, која се тичу духовника. Свештеник мора бити веома смотрен, када прима на исповед непо-

знате особе. Сем тога, што такве особе не познаје, он нема ни довољно података о њихову душевном стању и њиховим духовним потребама; у таквим случајевима може бити и разних обмана, као н. пр. када је неко одлучен од светих тајана — а хоће по што по то да добије разрешење од свештеника који га не познаје, или може бити, да избегава свог духовника, што га је стид, да му се исповеди, или што мрзи свога духовника и т. д. Према томе, без важних узрока, свештеник не сме примати на исповед непознате особе, већ их је дужан шиљати надлежном њиховом духовнику.¹ Наредије ово не може се применити на болеснике и на оне који умиру и које може, шта више дужан је, исповедити и разрешити сваки свештеник који би позван био.² У сваком случају свештеник може примати на исповед само православне Хришћане, иноверце и јеретике пак само у случају, када су вољни ступити у крило православне Цркве. Због тога се и прво питање на исповеди односи на веру покојникову и тражи се да ли дотични припада заједници православне Цркве³, јер се без искрене вере и ван заједнице црквене не може добити разрешење грехова.

Будући да је исповед грехова ствар савести свакога човека, и сем грехова за које знају остали људи, многи људи имају и таквих тајних грехова, које не знају а и не треба да знају остали, — свештеницима је строго забрањено, да пуштају на исповед више особа заједно, ма они били и непунолетни. У сваком случају дакле исповед ваља вршити на само, с једном особом.⁴ При исповеди дужан је свештеник у првом реду обратити пажњу на то, у колико Хришћани држе догмате и уставе православне Цркве.⁵ За тим при испитивању савести, оних којих се кају, дужан је у обзир узимати њихово духовно, физичко и спољашње стање, т. ј. узраст, пол, звање и занимање, друштвени положај, као и разне друге животне околности у којима се дотични крећу. Ово је толико важно, што знамо, да све наведене чињенице утичу не само на душевно у

стање оних који се кају, него и на њихова дела, те према томе духовник не може општити подједнако са свима, нити им подједнако просуђивати савест. При испитивању савести свештеник не сме набрајати с излишном подробношћу врсте и облике греха, за које онај који се каје и не зна услед младости и степена развитка свога. На тај начин могао би се покајник — на душевну штету своју — упознати са новим каквим грехом. Због тога је много целисходније задавати питања општим изразима и према декалогу, који је начин усвојен и у црквеном чину о исповеди. Исто тако духовнику није дозвољено из љубопитства испитивати за прилике у којима је учињен овај или онај грех, особито му се забрањује ситничарити и захтевати, да му се саопшти и оно што што се не тиче саме суштине греха; међутим је дозвољено испитивати унутарње и спољашње узроке греха, у цели, да би се сазнао корен греха и да би се у том случају помогло покојнику, да га из душе своје ишчупа и у будуће да се клони повода, који га на грех наводе.⁶ Црквена правила наређују, да свештеник при исповеди треба да је тих, кротак, пун љубави Христове и снисходљив према грешнику који се каје, али при том ипак да не сме површно судити о страстима и пороцима његовим; свештеник не сме бити суров, али мора бити строг и постојан при изобличавању, такође не сме бити, нити му је дозвољено да презире грешника, већ му се у свету дужност ставља, да смерно одвраћа грешника од греха, да буде испуњен страха Божјег и да не гледа на лица оних који се кају. На исповеди свештеник мора бити непристрастан и несребичан, и не сме заборавити, да је позван да буде, лекар душа, наставник заблуделих, утешитељ малодушних, да је он проповедник и орган како правде, тако исто и милосрђа Божјег. У овом погледу шести васељенски сабор даје духовницима следеће опште правило: „Они који су од Бога добили власт решења и везивања, треба да узимају у обзир каквоћу греха и како је расположен онај, који је сагрешио, и према томе да пружају онакве лекове, какви за извесну болест требају, да се не би, не обзирући се на једно и друго, лишио спасења болесник; јер није једнака болест греха, него различна и много-

¹ в. *Књига о дужностима презвитера.*

² *ibidem.*

³ *Православно исповедање* 1. пит. 113. и *чинь исповѣданія* у Требнику,

⁴ в. *Књига о дужностима презвитера.*

⁵ в. *Чинь исповѣданія* предговор у великом требнику.

⁶ в. *Књига о дужностима презвитера.*

стручна, и баца многе огранке погибелџи, из којих се зло на широко развија и на далеко распростире, док се настојањем лечничким не заустави. Ради тога онај, који се лечничком по духу вештином занима, мора најпре да разабере, какво је расположење грешника, и да развиди, да ли он пригиње здрављу, или напротив, привлачи својим поступањем на себе болест, и на који начин он међутим проводи свој живот; пак ако се леџнику не противи, и исцељује душевну рану прилагањем наређених лекова, ваља тада према заслугама учинити га и деоником милости. Јер код Бога и код онога, који је примио пастирску службу, све се старање мора састојати у томе, да се поврати изгубљена овца и да се лек пружи оној која је змијом рањена, те да не удари о стрмине очајања, нити да се одузда на распуштени и нерасудни живот, него он мора да сваки начин, или среством оштрих и стежућих, или пак среством блажијих и лакших лекова, запречи страдање и постара се, да рана зарасте, узимајући при томе у обзир плодове кајања, и мудро напућујући човека, који је небеском просвећењу позван. И ми зато треба да знадемо и једно и друго и оно што највиши закон заповеда и оно што је за обичај везано; а у погледу оних, који не признају узвишеност кајања, има се следити преданој установи, као што нас Свети Василије учи“. (прав. 102).

Уз ова општа правила која је Црква за духовнике прописала, постоје још и друга, посебна правила, која ћемо сада овде изложити. Садржина тих правила је следећа; 1.) Они, којих су греси мали и учињени нехотице и у незнању, или којих су греси тешки, али су се искрено покајали и почели се поправљати, нека се разреше од грехова и сматрају за достојне, да приступе светоме причешћу. 2.) Они, који су у великим гресима огрезли, и код којих су се греси у души укорешили, те им је и покајање сумњиво, да се не разреше ради већег страха и ревности у настојавању да се поправе и у истини покају; а ако их и разрешимо, ваља их ипак на неко време задржати од светих тајана и после тога их често испитивати, да ли се помоћ у Божје благодати противе својим грешним навикама и да ли се старају да се од греха ослободе. На-послетку 3.) они, којих су и греси тешки и

којих је покајање лицемерно, као неизлечиви болесници, да се не разреше, већ их ваља плашити страшним судом Божјим и говорити им, да ако се искрено не покају, не само да ће одлучени бити од светих тајана, већ по суду духовном да ће искључени бити из заједнице црквене.⁷ Ако се грешник налази у таквим тешким гресима, да га духовник није у стању да реши, у том случају се мора обратити на епархијског архијереја и — без да му достави име грешника, — молити за савет у односном случају. Најстрожије је забрањено духовнику, после исповеди у датом случају, и пр. ако се завади са својом паством, покајницима оне грехе које су на исповеди признали и тиме чинити на них притисак. За такав преступ се у Русији свештеник лишава чина.⁸ У опште духовници су дужни општити са својим духовним стадом кротко и са пуно љубави. Исто је тако најстрожије забрањено саопштити другој особи исповед којег покојника, јер исповед, као ствар савести и као тајанствено дело по својој суштини не може подлежати људском суду, већ само и једино суду праведнога и милостивога Бога. Све оно што се на исповеди разреши, има се на веки заборавити и сматрати, као да ни постојало није; а све оно, што није разрешено, терети савест покајникову. Свачија је савест неприкосновена светиња и тајна, коју само Бог може видети и над њом суд произносити. По црквеним правилима, сваки духовник, који би на јавност изнео грехе, што их је чуо на исповеди, има се одлучити од свештенослужења.⁹ Картагенски је сабор донео следеће правило за такве случајеве: „Кад епископ каже, да му је неко на само свој преступ исповедио, а тај неће да то призна, такав епископ нека не прима, да му је увреда тиме нанесена, што се њему једноме не ће да верује, пак ни онда кад наведе, да због смућења своје савести не ће да општи са оним, који пориче свој преступ, док одлученога не прими у општење свој епископ, остали епископи не смеју са таквим епископом општити, јер ће тим епископ други пут добро пазити да не искаже противу кога нешто, чега пред другима није кадар да доказима потврди“ (прав. 132. и 133).

⁷ в. *Књига о дужностима презвитера.*

⁸ в. Духов. регламент ст. 9. и 10.

⁹ Дух. регл. ст. 12.

Пракса православне цркве у Русији, од времена Петра Великог, одступила је од наведених општих правила у толико, што је ставила у дужност свештенству, да надлежним властима има пријавити такве особе, које би на исповеди признале, да су намерне учинити какав преврат у Цркви и држави. Исто тако дужни су тамошњи свештеници износити на јавност такову исповед, на којој би се испоставило, да је извесна личност произвела саблазан, која би опасна била за Цркву и државу, као н. пр. ако се је ко признао за оснивача и агитатора погрешних религијозних убеђења, који народ за истину прима, или признао да је обмањивао народ каквим чудом и натприродним знаком, којег у самој ствари није било и т. д., те је тиме произвео метеж, који би могао бити опасан по друштвени поредак.¹⁰

Сем тога пракса је православне цркве у Русији, да за сваки благочини округ одговара нашем протопопијату, бира опште духовнике, између духовних лица која се одликују духовном спремом и побожним животом, те су дотични по потврди од епархијског архијереја, позвани да исповедају свештено и црквенослужитеље дотичног округа.¹¹

У сваком манастиру се постављају такође општи духовници, који се изабери између јеромонаха дотичне обитељи. Ови су дужни извештавати духовну власт о свима пороцима који су у обитељи одомаћени, али не смеју саопштити имена преступника.¹²

Пракса овопредеоно православне цркве, управља се по општим правилима црквеним, гледе тајне исповеди.¹³

¹⁰ ibid 12. ¹¹ Устав консист. ст. 70. 71.

¹² Дух. регл. о манастир. наст. п. 57.

¹³ Жалост је, што се код нас велика и за исправљење грешника веома корисна и благодатна тајна покајања површно обавља. Ретко где, да јој се поклања озбиљна пажња, која јој иде, него ју и духовници и верни небрежљиво врше. Познато је, да баш ова тајна саблазотног има и највећи васпитни значај, и с тога би ју требало строго по црквеним прописима изводити. Тим путем би се најцелиходније будила и одржавала — данас доста учмала — религијозна свест нашега народа.

Срби сликари.

(наставак из броја 31. — 1901.)

XLII. Арсеније Теодоровић.

(1803. — 1835. г.)

И ако је име овога сликара споменуто у Павловићевом преводу „Срби у Угарској“,

ипак не пропуштам овде рећи, да се у кући г. Анте Јоановића умировљеног градског великог биљезника у Осеку налази икона крсног имена његовог — св. архиђакона Стевана, коју је моловао Арсеније. На слици је мајсторски представљено каменисање првомучениково. Моменат каменисања представљен је врло живо и наравски, а колорит је светао. Поређање боја је изведено уметнички. Овака иста икона налази се и у кући трију госпођица Јоановићевих: Марије, Софије и Катице у Осеку, коју је такође моловао исти овај сликар. Обе ове иконе су сведоци великога уметничког дара Теодоровићевог.

XLIII. Сава Петров

(око 1829. и 1834.)

Живео је и делао у Темишвару. Моловао је Јустина Јоановића, бившег епископа Будимскога. У кући синовца владичиног — горепоменутог г. Анте Јоановића у Осеку — налази се портре владичино, на полеђини кога је исписан овај запис:

Истинѣ Іванновичъ, Осѣчанинѣ, 1819. лѣта 25. Маѣа постриженъ во Гергетѣзѣкъ въѣкъ, потомъ Архієпископъ Митрополитскій Прото- и Архідіаконъ и Протогосѣнелѣкъ, учитель же Бгословіи и консіст: Потарій въ Карловцѣк, 1829. лѣта 27-го фѣв. посталъ архимандритъ Гергетѣжскій и ѿтѣдѣ тогъже лѣта 21. Ізѣѣа премещенъ на Архімандрію Бездимскѣ, 1834. лѣта 19. Августѣа посвѣщенъ за Єпископа Бѣдимскаго, тогъже лѣта престависѣ 25. Ноѣмврѣа и погребенъ въѣсть в' Бѣдимѣк в' цѣркви. изобразилъ Сава Петровъ. в' Тем.

Из приведенотога записа видно је, да је владику Јустина сликао Сава Петров. Друга је ствар, кад га је сликао. Ја држим, да га је сликао између 1829. и 1834. године т. ј. у оном времену, кад је Јустин био архимандритом у Бездину те као такав био близу Темишвара, у ком је — као што запис вели — сликар Сава живео. Даље ништа о овом сликару не знам.

Овај запис, који није ништа друго до кратак животопис владике Јустина, може подједно лепо да послужи и као грађица за историју живота поменутог владике.

XLIII. Иван Алексић.

И ако је г. Алексић српски свештеник, дужан сам и његово име међу сликарима срп-

ским споменути, јер се и он бави сликарским радом. Г. Иван је син лане преминулога сликара Арадскога Душана, а унук бившег чувеног сликара Стевана Алексића. Сликарска вештина ето је наследна у породици Алексићевој. Г. Иван данас жави као парох у Модошу али се у доколици радо бави и сликарством. Он је сликар самоук. Зимус сам био сретан примити од њега на дар једну целиваћу икону (Сометвије св. Духа), коју је он израдио. Тај рад његов приказује нам млађаног пароха Ивана као човека, који има много сликарскога дара. Ако се он буде сликарством живо бавио а при том копирао радове наших најбољих сликарских уметника, држим, да би се могао у тој лепој вештини и усавршити. По мом укусу — његове иконе далеко су боље од оних, што их продају српским кућама браћа Поповића из Новог Сада и Николић из Загреба, јер су већом пажњом и прецизношћу израђене.

XLIV. Андреј Рајчевић.

(год. 1649.)

У 2. и 3. свесци „Гласника земаљског музеја у Босни и Херцеговини“ за текућу (1901.) годину у чланку „Из старих Србуља“ Београдски професор Мил. М. Вукићевић спомиње (на страни 301.—303.) међу Србуљама манастира св. Тројице код Плевања и „Шестоднев Јована Екзарха“, који је и сликама украшен; а у сликању тих слика, које су, по речима истога г. професора, „тако лијепо у боји насликане, да изазивају дивљење према времену, кад су и где су рађене“, — као што односни запис о томе вели — подвизавао се при храму свете Тројице „благоподвижный и благочестивый и благоговенный зѡграфъ крѡ Андрей Раичевикъ, ѿ села Толцѡ... ѡро-монахъ,“ године од створења света 7157. или од рођења Спаситељева 1649. За место рођења зѡграфа Андреја мисли г. професор, да ће бити данашње село *Таоци* у протопресвитерату Пријепољском. Као Србина сликара биљежим га и ја у овај мој чланак.

XLV. Петар Паликрушкић.

(1839. г.)

Пре месец дада изишла је из штампе о трошку срп. кр. народног музеја књижица под насловом „*Опис ствари из заоставштине Вука Стеф. Караџића*“, коју је саставио чувар

народ. музеја госп. професор *Михајило Валтровић*. У тој књижици спомињу се неки цртачки радови односно акварели Петра Паликрушкића, који су били својина Вукова, а данас народ. музеја. Први од радова Паликрушкићевих је мотив из црногорско-херцеговачког живота, за који Валтровић вели, да је *лепо сложен и смисљен, и ако је пометнички*. Испод цртежа записано је, да га је цртао Петар Паликрушкић 1839. у Котору — „без никаква прегледа“. Г. Валтровић мисли, да су и она друга три акварела у оставштини Вуковој, који представљају: Херцеговку, Грбљанина и Грбљанку, рад Паликрушкићев. Свакако да је био самоук. Можда је његових радова више сачувано у Котору.

XLVI. Димитрије Тирол.

1862. — 63.)

И о њему и његовим радовима сликарским има спомена у горњој књижици Валтровићевој. Тирол је родом из Темишвара. Димитрије Тирол био је син Димитрија П. Тирола, о ком Милићевић у свом поменику знаменитих људи у српскога народа новијега доба, на стр. 712. између осталог вели:

„Тирол П. Димитрије родио се у Чакову у Банату, 31. маја 1793. год. Учио се у Чакову, Темишвару, Кечкемету и Пожуну. Год. 1829. прешао је у Србију и постао домаћи учитељ у кући г. Јеврема Обреновића, где је провео преко 12 година. Год. 1842. оставио је Србију и прешао у Мађарску. Највише је живео у Темишвару. Ту је био неко време учитељ српског језика у гимназији и управник месних српских школа. Умро је 18. марта 1857. у Темишвару. Писао је и преводио много. Између осталог: Славенску и немачку граматику; српску граматику за Немце и т. д.

Димитрије Тирол (млађи) био је ученик сликарске школе у Бечу год. 1862,- 63- и 64. и често је одлазио у Вукову кућу и помагао му у преписивању списа. Тако су могли и цртежи његови остати Вуковој породици. А остало је иза њега цртежа из анатомије, неколико сликарских покушаја масном бојом и неколико скица. Масном бојом рађена је икона: Христос у гробу и Распеће Христово са 4 еванђелиста са симболичним знацима уз њих у углови.

XLVII. Мина Вукомановић, кћи Вука Ст. Караџића.

www.unilib.rs

Од кћери Вукове Мине чува се у срп. краљ. народном музеју у Београду нека 23 комада што слика масном бојом, што цртежа. Јамачно то неће бити сав сликарски рад њезин. Ма да она није била од заната сликарка него се сликарством више из забаве бавила, ипак је с правом можемо уврстити у ред српских сликара, јер је сликарскога дара у себи имала.

Осек.

Л. Богдановић.

ЛИСТАК.

Белешке из црквено-школског и просветног живота.

У Митрополији Карловачкој.

(Одликовања.) Њ. В. Краљ Србије *Александар I*. благоволео је одликовати високопресвештену господу епископе: *Лукијана Богдановића* и *Митрофана Шевића*, редом Св. Саве првог степена, те архимандрита манастира Крушедола г. *Анатолија Јанковића* Таковским редом трећег степена.

(Молбе за припомоћ из земаљ. приноса за г. 1901.) Црквене општине, свештеници, свештеничке удовице и сирочад у Архиепископији Карловачкој, који из земаљског приноса на сврхе српске православне цркве и за г. 1901. на исплату означеног, — милостиво припомоћ потражити, имају своје прописано инструкције молбе, управљене на високу кр. зем. владу, поднети до 2. (15.) септембра о. г. Административном Одбору, односно Конвисторији.

Молбе црквених општина имају безувек бити обложене:

1.) са односним скупштинским закључком у погледу нужног посла и начина, како се кани грађевни трошак подмирити; тај закључак мора бити предвиђен одобравајућом заповешћу под предпостављеној духовној области.

2.) са грађевним оператом састојећим се из техничкога налаза, грађевног нацрта и трошковника те доказницом мјера;

3.) са исказом црквене имовине; готовине и некретнина, актива и пасива;

4.) са исказом о броју душа парохијана, њиховог земаљског поседа те њиховом годишњом дужности на државним изравним порезима.

Молбе пак свештеника, свештеничких удовица или сирочади, имају бити обложене сведоџбом:

О њиховим материјалним и фамилијарним околностима; а посебно свака молбеница клаузулирана има бити: да ли молитељница ужива какву мировину и у ком износу и одакле, а за свештеничке удове и сирочад још о њиховом моралном понашању. Молбенице које тако конструисане не буду, неће се под никојим условом у обзир узети моћи.

(Избор учитеља.) У *Т. Хубошу* изабран је за учитеља Сава Николић, досадањи учитељ у Кетфељу. У *Чакову* изабран је Радивој Петровић учитељ у Срп. Крестуру.

(Стање народно-црквених фондова и заклада.) Стање српских народно-црквених фондова и заклада, које стоје под управом Саборског Одбора, било је крајем године 1900. оваково: Неприкосновени фонд 4.784.977 К. 84 п. Вишак 199.368 К. 16 п. — Клирикални фонд 5.064.928 К. 06 п. Вишак 276.663 К. 86 п. — Јерархијски фонд 968.528 К. 72 пот. Вишак 33.588 К. 98 п. — Манастирски фонд 117.068 К. 55 п. Вишак 3828 К. 01 п. — Школски фонд 235.961 К. 44 п. Вишак 3655 К. 96 п. — Благодејански фонд 175.952 К. 86 п. Вишак 1120 К. 16 п. — Фонд за издање архиепископске резиденције 1.268.969 К. 33 п. Вишак 7108 К. 05 п. — Стипендијска заклада Саве Текелије 2.275.984 К. 58 п. Вишак 125.401 К. 50 п. — Стипендијска заклада митрополита Путника 54.998 К. 65 п. Вишак 1534 К. 59 п. — Стипендијска заклада Герасима Зелића 67.882 К. 52 п. Вишак 2619 К. 26 п. — Стипендијска заклада Петра Божића 71.367 К. 48 п. Вишак 2162 К. 76 п. — Стипендијска заклада Нестора Димитријевића 208.398 К. 42 п. Вишак 3324 К. 10 п. — Стипендијска заклада Михајила Пајића 88.808 К. 38 п. Вишак 4507 К. 48 п. — Стипендијска заклада Гавре Адамовића 135.527 К. 12 п. Вишак 3892 К. 52 п. — Фонд за подизање споменика архимандриту Јовану Рајићу 20.523 К. 20 п. Вишак 915 К. 16 п. — Заклада патријарха Рајачића за манастир Златицу 2.621 К. 28 п. Вишак 228 К. 30 п. — Неприкосновени иметак манастира Гомирја 54.858 К. 96 п. Вишак 8894 К. 76 п. — Стипендијска заклада Ђорђа Сервијског 163.831 К. 04 п. Вишак 2317 К. 76 п. — Стипендијска заклада Тодора, Петрије и Анастасије Бале 16.750 К. 13 п. Вишак 740 К. 67 п. — Стипендијска заклада Атанасије Бале 62.953 К. 07 п. Вишак 1488 К. 39 п. Српски народно-црквени учитељски мировински фонд 64.921 К. 42 п. Вишак 2927 К. 76 п. — Стипендијска заклада Емилијана Марго 1.679 К. 58 п.

Вишак 66 К. 14 п. — Стипендијска заклада Томе Видака 37.283 К. 85 п. Вишак 4562 К. 45 п. — Стипендијска заклада Петровић-Хариша 85.365 К. 41 пот. Вишак 2606 К. 71 п. — Заклада епископа Емилијана Кенгелца 8.051 К. 56 п. Вишак 313 К. 14 п. — Стипендијска заклада Атанасија Мејића 15.799 К. 98 п. Мањак 23 К. 60 п. — Рачун мешовитих општина, што се деле, 1998 К. 12 п. Мањак 1134 К. 84 п. — Стипендијска заклада Вићентија Костића 5103 К. 94 п. Вишак 203 К. 20 п. Стипендијска заклада Г. Живковића 21.050 К. — Стипендијска заклада Јована и Марије Трандафил 510.750 К. 45 п. Вишак 638 К. 51 п. — Заклада Данила и Јулке Бањанин за евентуалну богословију у Г. Карловцу 18.557 К. 68 п. Вишак 1583 К. 26 п. — Заклада Данила и Јулке Бањанин за свештеничке удовице и њихову сирочад 9.297 К. 66 п. Вишак 792 К. 36 п. — Стипендијска заклада Данила и Јулке Бањанин за срп. прав. богослове 33.877 К. 28 п. Вишак 655 К. 70 п. — Заклада митрополита Стратимировића за цркву и пароха у Кулпину 10.001 К. 30 п. Вишак 20 К. 12 п. — Стипендијска заклада Мојсија Моловића 38.920 К. 32 п. Вишак 1652 К. 08 п. — Заклада патријарха Рајачића за срп. прав. цркву у Лучанима 929 К. 08 п. — Вишак 28 К. 58 п. — Заклада истога патријарха за карловачку болницу 775 К. 18 п. Вишак 22 К. 36 п. — Заклада истога патријарха за манастир Гомирје 884 К. 62 п. Вишак 28 К. 18 п. — Стипендијска заклада патријарха Рајачића 12.646 К. 54 п. Мањак 2 К. 30 п. — Фонд Св. Саве 101.187 К. 15 п. Вишак 2819 К. 49 п. — Чиновничко-професорски мировински фонд 273.330 К. 27 п. Вишак 18959 К. 48 п. — Стипендијска заклада Данила и Јулке Бањанин за више духовне науке 30.808 К. 39 п. Вишак 1466 К. 31 п. — Заклада Томе Зековића за Сомборску препарандију 17.809 К. 28 п. Вишак 1275 К. 58 п. — Заклада Кузмана Раџковића за Сомборску препарандију 2134 К. 02 п. Вишак 105 К. — Стипендијска заклада Георгија Миковића 9206 К. 55 п. Вишак 360 К. 95 п. — Свештеничко-удовички мировински фонд 535.311 К. 85 п. Вишак 28930 К. 20 п. — Стипендијска заклада Гавре Вишошевића 11.480 К. 06 п. Вишак 31 К. 60 п. — Стипендијска заклада Василија Теофановића 47.041 К. 40 п. Вишак 495 К. 56 п. — Стипендијска заклада Дра Живка Гојковића и супруге му Милеве 40.000 К. — Фонд за подизање споменика Бранку Радичевићу 9157 К. 30 п. Вишак 280 К. 10 п. — Стипендијска заклада Петра Јовановића и супруге му Јулијане 22361 К. 14 п. Вишак 550 К. 06 п. — Стипендиј-

ска заклада Александра Стојшића 11.799 К. 21 п. Вишак 1117 К. 27 п. — Стипендијска заклада Петра и Милице Војновић 33.895 К. 58 п. Вишак 812 К. 04 п. — Стипендијска заклада Прокопија и Милоја Миладиновића 27.528 К. 82 п. Вишак 660 К. 04 п. и стипендијска заклада Саве Поповића 19.848 К. 37 п. Вишак 19848 К. 37 пот.

Укупно стање фондова и заклада ових износи 17,948.727 К. 20 пот.

Примедба: Услед решења саборскога одбора од 15. (28.) марта 1900. г. бр. С. О. 1937.580 ех. 1900 има се вредност водити.

Пошто је до сада вредност многих папира вођена у овој своти, по тоју су папири купљени, што је знатно испод номиналне вредности, показује се горњом променом у овим рачунима вишак фондова и заклада знатно већи, но што би исти по самом редовном овогодишњем приходу износио.

У Србији.

(Унапређења.) У министарству просвете и црквених послова досада реферанат за црквене послове друге класе, г. *Стеван М. Веселиновић*, унапређен је за истога референта прве класе, а досада секретар у истом министарству друге класе г. Др. *Михаило Г. Поповић* унапређен је за секретара прве класе.

(Велика Школа.) Краљевским указом од 23. јулија о. г. подељена је катедра за српску и словенску филологију у Великој Школи — на две посебне катедре. Тиме је катедра за словенску филологију постала упражњена. Компетенти треба да се пријаве министарству просвете до краја септембра о. г.

У Русији.

(† *Иван Јегоровић Троицки*.) 2. Августа умро је у Петрограду професор Петроградске Дух. Академије и Петроградског Универзитета — Иван Јегоровић Троицки. С Троицким леже у гроб духовни вођ цијеле плејаде младих научењака руских. Под његовим руководством почели су свој научни рад професор Т. А. Налимов, проф. Жукович, проф. И. С. Паљмов, покојни професор В. В. Болотов, који је на далеко развио славу Петроградске Дух. Академије и други.

Покојни професор радио је највише на историји цркве и то понајвише на историји Источне Цркве. Његова докторска радња носи часлов: „Изложенје вѣри церкви армянскія, начертанное Нерсесомъ, какооликосомъ армянскиъ, по требованію боголюбиваго государя грековъ Мануила.“ Од већих дјела написао је још: „Арсеније, патријарх Никејски и Цариградски, и Арсенити,“ „Автобиографија имп. Михаила Палеолога“ и друга. Од 1880. године до

1890. био је Троицки уредник „Хришћанског Чтења“ и „Прквеног Вјесника,“ у којима је он штампао историјски преглед „Православног Истока“ и „Инославног Запада.“ Благодарјећи заузимању проф. И. Е. Троицког отворена је у петроградској дух. Академији засебна катедра историје славенских цркава, коју заузима познати Србима проф. И. С. Палмов. — Покојни је Троицки имао упулва и код виших државних сфера у питањима источних автокефалних цркви. Осим тога био је главни раденик у ријешавању одношаја старо-католичке цркве према Православној цркви. — Нека је слава и вјечан спомен Ивану Јегоровићу Троицком! —ић

(Број научних завода у Русији.) По статистичким подацима министарства народне просвете број разних научних завода у Русији износи 83.000. У том броју виших научних завода има — око 50, мушких класичних гимназија око — 200, мушких прогимназија — око 60, реалних школа — око 120, женских гимназија и прогимназија — око 475 (од тог броја 348 су под министарством народне просвете, 65 издржавају се фондом царице Марије, 62 издржава Св. Синод). Осим тога има 35 средњих војено-научних завода. Нижих школа има око 82.000 и броје 4.500.000 ђака.

(Статистика новина у Русији.) По „Руск. Вјд.“ Русија броји данас 427 разних новина. На првом месту стоји Кијев (28) и Харков (15), затим Казан (11), Варшава (11), Тифлис (12), Рига (12), Вилна (8), Саратов (8), Томск (8), Баку (7), Јарослав (7), Воронеж (6), Иркутск (6), Ростов (6), Курск (6), Екатеринбург (6). У осталим провинцијама овако стоји: по 5 нов. било је у 8 места, по 4 нов. у 13 места, по 3. нов. у 19 места, по 2 нов. у 15 места, по 1 нов. у 55 места. У 60 и 70 г. основаних новина излази само 23, све остале излазе за последњих 20. год. а највише за последњих 5—6 год.

Разне белешке.

(Г. Др. Лаза Марковић.) лекар у Будимпештанској болници Св. Стефана, наименован је за помоћног лекара у болници Св. Рока у Будимпешти.

(Богословска библиотека.) Пре неких 30 год. поникла је међу Харковским свештенством идеја, да се у граду оснује опћа богословска библиотека. Енергично се с почетка на томе радило. За кратко време добивено је на поклон неколико стотина књига и библиотека би отворена. Али они, који дадоше иницијативу тој идеји које одусташе, које малаксаше, те од тога скоро ништа да се не изведе. Но прошле године неколицина свештеника и других пре-

освећених лица покренуше поново то питање. Дијецезан те епархије одобрио је правила, по којима ће библиотека имати све духовне журнале и сва боља дела у богословској литератури. У њу ће имати приступа не само лица духовног карактера, него и сви они световњаци, који се интересују питањима богословским.

(Какве мере да се узму код упорних секташа?)

На ово питање мисионари Херзонске епархије овако одговарају: После вишекратних покушаја мисионара и пастира, да заблуделе на прави пут изведу, дужни су иети реферисати о томе конзисторији и после конзисторијалних наређења у том погледу, ако се и њима ништа не постигне, онда треба с благословом духовних власти, свечано у цркви објавити, да се заблудела лица не сматрају више члановима цркве, строго пазећи, да не би секташи примљени били у каква год друштва, где би они могли утецати на православне верне.

(Страсбуршка катедра.) У последњој својој седници муниципално веће града Страсбурга претресало је пројекат реставрирања знамените историјске Страсбуршке катедрале. Оправка овог знаменитог споменика седе старине предузимана је већ неколико пута, при чему се трошиле грдне суме, не би ли јој првобитни облик одржали. Једну од најважнијих знаменитости, као што је познато, сачињавају астрономски сатови, који су снабдевени силесијом најсложенијих механизма. Поправка тих сатова предузимана је већ неколико пута. Последња поправка њихова беше за време француско-пруског рата 1870 г. По поднетом прорачуну поправка катедрале изнеће 2.253.000 нем. марака, а радиће се најмање 20 год. Комисија, која има да изведе ту оправку тако, да би се сачувала као историјски споменик за сву Немачку, захтева, да како месни ландтаг, тако и рајхстаг приложе потребну суму за изградњу. У случају недостатка средстава, биће основана лутрија, што су већ некад чинили у сличним приликама, и потребна сума биће добивена од проданих лутријских карата.

(Религија у Јапану.) Шарл Фавор, француски етнограф, саопштио је недавно француском етнографском друштву врло занимљиве податке у погледу верских осећаја данашњих Јапанаца. Од половине прошлог века, а још више после револуције 1868 г. у Јапанаца с дана у дан опажа се све већи верски индиферентизам. Шта више и у селима је тешко наћи Јапанаца, који је верно сачувао стара верка предања својих прадедова. Синтоизам, или религијозни култ духова, може се рећи да и не постоји

данас у Јапану. Будизам мало по мало престаје бити религијом, него прелази у филозофију. Практични и лукави бонзи (будини жреци) све више падају у угледу код народа, и изазивају у народу више смех него ли веру у њих.

Читуља.

† Георгије Годеч

Јеромонах и брат манастира Ораховице.

преминуо је дана 1. (14.) августа о. г. после четвородневног боловања у манастиру Ораховици у 83. години живота свога. Рукоположен је блаженопочившим епископом Пакрачким Стефаном Поповићем у манастиру Ораховици 19. априла 1842. г. за ђакона, а 27. марта 1843. г. за презвитера. Тијело покојниково сарањено је дана 3. (16.) августа о. г., онојано од братије његове, коме била лака црна земља и вечна памат!

† Стефан Поповић

парох Кукуњевачки

преминуо је дана 8. (21.) августа о. г. у 32. години живота свога послје краткога боловања, код оца свога јереја Луке Поповића, пароха у Кусоњима.

Покојник свршио је богословију у Карловцима 1890. г. Рукоположен је за ђакона 31. августа 1891, а за презвитера 2. септембра и. г. Служио је најприје као капелан у Кусоњима, код оца свога, до 1893. г., кад је премјештен за личног капелана у Н. Градишку, одакле је 1. јуна 1894. постављен за управитеља парохије у В. Поганцу, где се исте године појавио био унијатски покрет, који је и врли покојник помогао угушити. 1895. г. изабран је и потврђен сталним парохом у В. Поганцу, а 1900. г. таквим у Кукуњевцу. Као свештеник био је добар и вредан и познат као одушевљен родољуб. Тијело покојниково онојано је дана 10. (23.) августа о. г. у парохијској цркви у Кусоњима под началством преч. г. протопрезвитера Пакрачкога Атанасија Зорчића и уз саслужење петорице свештеника и протођакона, те сарањено у мјестном гробљу. Са покојником опростио се лијеном беседом јереј Мирко Продановић, парох Чаглићи.

Лака му била црна земља и вечан спомен међу нама!

Књижевни оглас.

Моје вероучне књижице могу се наручити само код мене за готов новац или на поштанско поузеће и стају:

Шта каже Библија 5 новч.

Катихизис 10 новч.

Хришћанска наука 20 новч.

Нарудбине испод 1 фор. не примају.

У Ст. Бечеју

Јован Борота прота.

ШКОЛСКА ИЗДАЊА СРПСКЕ МАНАСТИРСKE ШТАМПАРИЈЕ У КАРЛОВЦИ

НАУКА О БОГОСЛУЖЕЊУ ПРАВОСЛ. ЦРКВЕ

или

ПРАВОСЛАВНА ЛИТУРГИКА

написао

Александар Живановић

правосл. свешеник, кр. професор и катихета на средњим школама у Осеку.

— Цена је књизи 1 круна 20 потура. —

АПОСТОЛИ

ПРАЗНИЧНИ И НЕДЕЉНИ
који се читају преко године.

Приредио протојереј Василије Николајзивић.

— Цена К 1:20 —

МАЉА

КАТАХИЗИСА

содержаћа ех свѣх разлячнѣх пѣнѣх и пѣсених духовныхъ, ко дѣпотребленіе дѣчѣнѣхъ православныхъ кнѣности сѣрскѣхъ, ѣкоже и рѣбѣнѣхъ благочѣстивѣхъ христіанѣхъ, ѣзѣхъ свѣтѣхъ цѣрковнѣхъ кнѣгѣхъ

— Цена 40 потура. —

ШТИЦА

за познавање црквенословенских
писмена и за спајање истих у слоге.

Израђена је с три масне боје на картон папиру, величина 63×95 см. Леђа су јој каширана платном, а рамови од блеха бронзираног. — Цена 4 круне.

ПЕСМАРИЦА

за православне вероисповедне српске
народне школе

према наставној основи изданој од вел. школског савета израдио

Александар Јерговић

учитељ у срп. вишој девојачкој школи новосадској

— Цена је књизи 60 пот. —

ГРАМАТИКА

ЦРКВЕНОСЛОВЕНСКОГА ЈЕЗИКА

својим ученицима саставио Јован Живановић.

— Цена 1 круна 75 пот. —

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

WWW.UNILIB.RS

К. 276/зап. ех 1901.

118 2—3

СТЕЧАЈ.

На место сист. парох. помоћника у Ст. Футогу са рескр. платом IV. разреда и свешт. станом у нарави расписује се стечај. Рок је пријави шест недеља дана од првога уврштења стечаја тога.

Из седнице епарх. конзисторије бачке држане у Новом Саду 9. (22.) августа 1901. године.

Председништво

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 117 2—3

Подписана управа манастира Пакре продавати ће јавном усменом дражбом у уреду обш. поглаварства Биела у Сирачу дана 28. августа (10. септембра) 1901 у 10 сати до подне 120 храстових стабла у шумском предјелу Батиновац способних за техничку израдбу и у процјени од 2173 Круна. —

Процјена појединих стабала као и дражбени увјети могу се увидити сваки дан код владе-

линске надшумарије у Сирачу и код манастирске управе у Биелој.

Управа манастира Пакре у Биелој дне 10. 23. августа 1901.

Управитељ манастира
Јосиф Ачић
Игуман.

К. 1601/273 ех 1901.

120 2—3

СТЕЧАЈ

Ради попуњења упражњеног места прото-презвитератског капелана у Сомбору расписује се стечај. Рок је пријави шест недеља дана од првог уврштења стечаја овог у „Српском Сиону“.

Из седнице епарх. конзисторије бачке држане у Новом Саду 9. (22.) августа 1901.

Председништво

К. 275. вак. ех 1901.

119 2—3

СТЕЧАЈ

На упражњено место сист. парох. помоћника у Сентомашу са рескр. платом I. разреда расписује се стечај. Рок је пријави 23. септ. (6. окт.) 1901. год.

Из седнице епарх. конзисторије бачке држане у Новом Саду 9. (22.) августа 1901.

Председништво

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

← патентирана са отвореним одушкама провиђена звона, →

која су у горњем делу — као виолина — са отвором у виду фигуре ζ провиђена и зато имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 327 килограма изједначаје са звуком других по старој системи ливених звона од 408 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у тороњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

18— ех 1901.

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.